

Сезона 2016/2017

Четвртак, 19. јануар 2017. године
Петак, 20. јануар 2017. године
Задужбина Илије М. Коларца у 20 часова

Циклуси: Филхармонија и За почетнике

Диригент: **Данијел Рајскин**
Солиста: **Акико Суванани**, виолина

Програм:

В. А. Моцарт: Симфонија бр. 32 у Ге-дуру К 318

Allegro spiritoso
Andante
Primo tempo

Трајање: око 10 минута

В. Волтон: Концерт за виолину и оркестар

Andante tranquillo
Presto capriccioso alla napolitana
Vivace

Трајање: око 30 минута

Ј. Брамс: Симфонија бр. 1 у це-молу оп. 68

Un poco sostenuto – Allegro – Meno allegro
Andante sostenuto

Un poco allegretto e grazioso
Adagio

Трајање: око 50 минута

Концертмајстор: **Тијана Милошевић**

Прво дело на програму вечерашњег концерта је Симфонија бр. 32 у Ге дуру (К 318) Волфганга Амадеуса Моцарта (1756–1791). Настала је 1779. године у Салцбургу, након Моцартове посете Паризу и Манхајму (1777-1778), тадашњим музичким центрима, кључним у развоју оркестарског музицирања. На овом путовању Моцарт је имао прилике да чује занимљиве оркестре и извођења, и тако се упозна са новим оркестарским техникама да би их касније употребљавао у својим делима, па и у овој симфонији.

Симфонија бр. 32 је компонована као увертира – из три кратка става у истом тоналитету различитих карактера који следе један за другим без прекида музичког тока. Тако се на сажети сонатни *allegro* надовезује лагани став након чега следи финални став који представља својеврсну репризу првог. Због своје занимљиве и једноставне форме која одудара од класичног симфонијског обрасца, ова симфонија је дуго сматрана увертиром неке од Моцартових опера. Међутим, касније је утврђено да је ово ипак самостална композиција, иако је 1785. године коришћена као увертира комичне опере *Отета сељанка (La villanella rapita)* Франческа Бјанкија, признатог италијанског оперског композитора.

Тридесетих година XX века, британски композитор Вилијам Волтон (1902–1983) је већ био признат и познат са неколико изузетно успешних дела у свом опусу - музика за *Фасаду*, збирку песама Едит Ситвел (1922), концерт за виолу и оркестар (1929), кантата *Белшазарова гозба* (1931) и др. Стога је прослављени виолиниста Јаша Хајфец 1936. године композитору наручио нови Концерт за виолу и оркестар, којим је желео да прикаже своју изузетну технику и виртуозитет.

Волтон је на концерту радио готово две године (1938–39), темељно и детаљно, са честим исправкама и ревизијама, што је иначе било својствено његовом начину компоновања. Страхујући да концерт неће бити достојан Хајфецовог талента и извођачке способности, композитор и солиста су имали честе консултације, нарочито око трећег става концерта.

Дело има стандардну троставачну форму. Први став је лаганог, смиреног темпа, који слушаоце уводи у мистичну атмосферу продубљену изражајном лирском кантиленом солистичке деонице. Други став доноси промену карактера тарантелом, брзом напoлитанском игром и њеним карактеристичним ритмом.

Последњи став садржи занимљиве промене ритма и ефектно заокружује читаво дело.

Хајфец је Волтонов Виолински концерт премијерно извео 1939. године са Кливлендским симфонијским оркестром под управом Артура Роджинског. Иако је премијерно извођење било врло успешно, Волтон се вратио овом делу 1942. године и урадио ревизију оркестрације читавог концерта. Данас се изводи управо та, ревидирана верзија.

Рад на Првој симфонији Јоханес Брамс(1833–1897) је започео 1855. године, и на њој је радио више од двадесет година. Дело је завршено 1876. године, када је и премијерно изведено. Већ тада су препознати вредност и значај Прве симфоније како од стране стручне критике, тако и публике.

Композитор, пијаниста и диригент Ханс фон Билон је ову симфонију назвао Десетом Бетовеновом симфонијом јер је у њој препознао Бетовенов утицај и у Брамсу видео настављача Бетовенове традиције. Брамс није крио да је својом првом симфонијом дао својеврстан омаж Бетовену и то је музиком врло убедљиво приказао. Најупечатљивији моменат је, свакако, тема четвртог става која евоцира *Оду радости* из Бетовенове Девете симфоније, али има и других елемената који упућују на Бетовеново стваралаштво - тема првог става и ритам који асоцира на карактеристичан „судбински мотив“ Пете симфоније, свечани тон лирског другог става којим је на тренутак евоцирана *Миса Солемнис*, као и солистички третман прве виолине такође у другом ставу, који подсећа на Бетовенове касне гудачке квартете.

Густо ткање музичког материјала, референце на великана прошлог времена и комплексна оркестрација чине истанчан Брамсов стил који се препознаје у овој композицији. Брамс се данас сматра једним од наследника Бетовена, али такође и узором на који су се угледале касније генерације композитора, ствараоци који су померали границе музике у XX веку (као што је Арнолд Шенберг). Стога се Брамс са правом апострофира, уз Баха и Бетовена, као један од „три велика Б“, један од стубова западноевропске музике.

Ана Ђорђевић*

*У сезони 2016-17, Београдска филхармонија пружа прилику одабраним младим музиколозима да писањем програмских коментара обогате своју стручну праксу.